

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 321/2020-43

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. marca 2021 v senáte zloženom z predsedu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) prerokoval ústavné sťažnosti obchodnej spoločnosti AXPEL MADE s. r. o., Hasičský 913/26 Hrabůvka-Ostrava, Česká republika, a obchodnej spoločnosti TECHNOPACK-SLOVAKIA, s. r. o., Neresnícka cesta 48, Zvolen, obe zastúpené Advokátskou kanceláriou KONCOVÁ & PARTNERS, s. r. o., Kpt. Jaroša 29, Trenčín, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Barbora Koncová, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Prešov sp. zn. 2 R 2/2019 z 24. júla 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavným sťažnostiam obchodnej spoločnosti AXPEL MADE s. r. o. a obchodnej spoločnosti TECHNOPACK-SLOVAKIA, s. r. o., **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia a priebeh konania po prijatí sťažností na ďalšie konanie

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 321/2020-24 z 19. augusta 2020 prijal na ďalšie konanie ústavné sťažnosti obchodnej spoločnosti AXPEL MADE s. r. o., Hasičský 913/26 Hrabůvka-Ostrava, Česká republika (ďalej len „sťažovateľka 1“), a obchodnej spoločnosti TECHNOPACK-SLOVAKIA, s. r. o., Neresnícka cesta 48, Zvolen (ďalej len „sťažovateľka 2“ ; ďalej spolu aj „sťažovateľky“), vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 R 2/2019 z 24. júla 2019 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

2. Ústavný súd uznesením sp. zn. III. ÚS 89/2020 z 10. marca 2020 spojil ústavnú sťažnosť sp. zn. Rvp 1631/2019 a ústavnú sťažnosť Rvp 1632/2019 na spoločné konanie. Obe tieto ústavné sťažnosti sú obsahovo identické, odlišujú sa iba obchodným menom a sídlom sťažovateľiek, požadovanou sumou náhrady trov konania a sumou finančného zadost'učinenia. Z tohto dôvodu sa nasledujúce odôvodnenie nálezu ústavného súdu vzťahuje rovnako na obidve sťažovateľky a ich ústavné sťažnosti.

3. Z ústavných sťažností a príloh k nim priložených v podstatnom vyplýva, že sťažovateľky si ako veritelia v reštrukturalizačnom konaní dlžníka – K'Food Distribution s. r. o. prihlásili svoje nezabezpečené pohľadávky súhrnnými prihláškami (sťažovateľka 1 podaním zo 7. júla 2019 a sťažovateľka 2 podaním z 15. júla 2019). Okresný súd následne uznesením sp. zn. 2R/2/2019 z 24. júla 2019 rozhodol tak, že na podania sťažovateľiek (ako aj na prihlášky ďalších 15 veriteľov) sa neprihliada ako na prihlášky.

4. Sťažovateľky s napadnutým rozhodnutím nesúhlasia a sú toho názoru, že aj napriek chybnému uvedeniu identifikačného čísla osoby (ďalej len „IČO“) dlžníka nepredstavuje táto skutočnosť taký závažný dôvod, pre ktorý by sa na prihlášku sťažovateľa

nemalo prihladať. Sťažovateľky k tomu uviedli, že zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“) nepredpokladá nutnosť uvedenia IČO, ani že musí byť správne, podľa sťažovateľiek stačí vyplniť „kolónku“ vo formulári. Sťažovateľky preto považujú výklad zákona, ktorý použil okresný súd v danom prípade, za príliš formalistický a v rozpore s účelom zákona. V tejto súvislosti sťažovateľky poukázali aj na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 135/2004.

5. Sťažovateľky poukázali tiež na to, že správca im nepotvrdil prijatie ich prihlášok napriek tomu, že ho o to v prihláškach požiadali, a nesplnil si ani povinnosť upovedomiť ich o napadnutom rozhodnutí podľa § 30 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

6. Sťažovateľky uviedli, že sa nestotožňujú ani s tou časťou odôvodnenia uznesenia okresného súdu, podľa ktorého sa na ich podania neprihliada ako na prihlášky z dôvodu, že v nich absentuje podpis. Sťažovateľky, odvolávajúc sa na právnu úpravu v § 24 ods. 1, § 25 ods. 3 a § 28 ods. 1 zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o e-governmente“) a v § 197a ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii argumentujú, že okresný súd *«nesprávne vyhodnotil povinnosť osoby oprávnenej na prihlásenie pohľadávky veriteľa, dokument - plnomocenstvo priložiť prostredníctvom zaručenej konverzie z listinnej podoby do elektronickej formy. V danom prípade totiž plnomocenstvo na základe ktorého sťažovateľ splnomocňuje svojho právneho zástupcu na prihlásenie pohľadávky nie je dokumentom, ktorý by vyžadoval aspoň „úradné osvedčenie kópie podľa § 25 ods. 3 zákona o e-Governmente“ a taktiež potrebu zaručenej konverzie nepredpokladá ani samotný ZoKR. Elektronické podanie sťažovateľa - prihlásenie pohľadávky, ktoré ako prílohu obsahovalo plnomocenstvo udelené právnomu zástupcovi sťažovateľa, ktoré bolo podpísané elektronickým zaručeným podpisom musí mať v zmysle § 28 ods. 1 zákona o eGovernmente rovnaké účinky ako ktorékoľvek iné podanie či už v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe z využitím zaručenej konverzie. Povinnosť predložiť plnomocenstvo prostredníctvom zaručenej elektronickej konverzie z listinnej podoby do elektronickej v súvislosti s prihlasovaním pohľadávky nevyplýva zo žiadneho zákonného ustanovenia.»*

7. Sťažovateľky nadväzane na túto časť odôvodnenia ústavných sťažností prezentovali svoj názor, že prílišným formalizmom výkladu zákona porušovateľ dospel k záveru, že sa neprihliada ako na prihlášky 16 veriteľov, s ktorých bolo 8 právne zastúpených. V predmetnej veci pritom na prihlášky nebolo prihliadané len z formálnych dôvodov, i keď sťažovateľ bol toho názoru, že porušovateľ nesprávnym výkladom nesprávne dospel k záveru, že predmetné prihlášky nespĺňajú vytykané formálne náležitosti prihlášky. Pohľadávky, ktoré si sťažovateľ do reštrukturalizácie prihlásil, pritom neboli spochybnené ani čo sa týka právneho dôvodu, ani čo sa týka výšky. V demokratickej spoločnosti je neprípustné, aby len v dôsledku formálnych nedostatkov (ktorých existenciu okrem toho sťažovateľ namieta) bolo zmarené uplatnenie práva, pričom v danom prípade bolo toto právo zmarené 16 rôznym subjektom.

8. V uvedených súvislostiach sťažovateľky poukázali na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 578/2015 z 1. júna 2016 a tiež na právny stav v oblasti prihlasovania pohľadávok, ktorý je dlhodobo rešpektovaný zo strany správcov, ako aj súdov. Podľa ich názoru napadnuté uznesenie narúša svojím obsahom doterajší stav, keď podľa znalostí sťažovateľiek takýmto spôsobom rozhodnuté dosiaľ nebolo, a tým narúša závažným spôsobom aj princíp právnej istoty. Sťažovateľky vyslovili názor, že v takýchto prípadoch musí byť rozhodnutie súdu náležite odôvodnené, avšak okresný súd opiera napadnuté rozhodnutie len o jedno rozhodnutie ústavného súdu, a to uznesenie sp. zn. II. ÚS 231/2018 z 10. mája 2018. Sťažovateľky preto tvrdia, že okresný súd svojím uznesením porušil ich právo na súdnu a inú právnu ochranu, keď neprihliadal na ich podanie ako na prihlášku, napriek tomu, že si ju sťažovateľky riadne prihlásili.

9. Z uvedených dôvodov sťažovateľky navrhli, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie nimi označených práv napadnutým uznesením okresného súdu, toto uznesenie v častiach výroku VI a XIV zrušil a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie, a aby im priznal finančné zadosťučinenie, ako aj náhradu trov konania.

10. K prijatým ústavným sťažnostiam sa na výzvu ústavného súdu z 21. septembra 2020 vyjadril predseda okresného súdu podaním z 29. septembra 2020, v ktorom uviedol, že

sa v celom rozsahu stotožňuje so stanoviskom zákonného sudcu vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 2/R/2/2019 s odkazom na svoje vyjadrenia v konaniach pred ústavným súdom sp. zn. IV. ÚS 141/2019 a sp. zn. IV. ÚS 25/2020. Stanovisko zákonného sudcu k vyjadreniu priložené nebolo. Predseda okresného súdu poukázal tiež na to, že okresný súd uznesením zo 17. februára 2020 zastavil reštrukturalizačné konanie a na majetok dlžníka vyhlásil konkurz, v ktorom si obidvaja sťažovatelia prihlásili svoje pohľadávky.

Predseda okresného súdu zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania o prijatých ústavných sťažnostiach.

11. V stanovisku k vyjadreniu predsedu okresného súdu právna zástupkyňa v mene sťažovateľky 2 uviedla, že sa pridrižiava tvrdení v ústavnej sťažnosti a žiada jej vyhovieť. Zároveň vyslovila súhlas s upustením od ústneho pojednávania v tejto veci. Vyjadrenie sťažovateľky 1 ani jej právnej zástupkyne nebolo ústavnému do rozhodovania senátu o ústavných sťažnostiach doručené.

12. Ústavný súd listom z 21. septembra 2020 upovedomil o prijatých ústavných sťažnostiach zúčastnenú osobu – spoločnosť K'Food Distribution s. r. o. Zúčastnená osoba sa v lehote určenej ústavným súdom nevyjadrila.

13. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože na základe podaní účastníkov a spisov predložených ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Relevantná právna úprava

14. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

15. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

16. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

17. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

20. Podľa § 31 ods. 1 Občianskeho zákonníka pri právnom úkone sa možno dať zastúpiť fyzickou alebo právnickou osobou. Splnomocniteľ udelí za týmto účelom plnomocenstvo splnomocnencovi, v ktorom sa musí uviesť rozsah splnomocnencovho oprávnenia.

21. Podľa § 31 ods. 4 Občianskeho zákonníka ak je potrebné, aby sa právny úkon urobil v písomnej forme, musí sa plnomocenstvo udeliť písomne. Písomne sa musí plnomocenstvo udeliť aj vtedy, ak sa netýka len určitého právneho úkonu.

22. Podľa § 40 ods. 3 Občianskeho zákonníka písomný právny úkon je platný, ak je podpísaný konajúcou osobou...

23. Podľa § 40 ods. 4 Občianskeho zákonníka... písomná forma je zachovaná vždy, ak právny úkon urobený elektronickými prostriedkami je podpísaný zaručeným elektronickým podpisom alebo zaručenou elektronickou pečaťou.

24. Podľa § 40 ods. 5 Občianskeho zákonníka na právne úkony uskutočnené elektronickými prostriedkami, podpísané zaručeným elektronickým podpisom alebo zaručenou elektronickou pečaťou a opatrené časovou pečiatkou sa osvedčenie pravosti podpisu nevyžaduje.

25. Podľa § 92 ods. 1 Civilného sporového poriadku zástupcovi, ktorého si strana zvolila, udelí písomne splnomocnenie buď na celé konanie, alebo len na určité úkony.

26. Podľa § 125 ods. 1 CSP podanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe.

27. Podľa § 125 ods. 2 CSP podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva.

28. Podľa § 29 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii prihláška musí byť podaná na predpísanom tlačive a musí obsahovať základné náležitosti, inak sa na prihlášku neprihliada. Základnými náležitosťami prihlášky sú:

- a) meno, priezvisko a bydlisko alebo názov a sídlo veriteľa,
- b) meno, priezvisko a bydlisko úpadcu, ak ide o fyzickú osobu... alebo názov, identifikačné číslo alebo iný identifikačný údaj a sídlo úpadcu, ak ide o právnickú osobu,
- c) právny dôvod vzniku pohľadávky,
- d) poradie uspokojovania pohľadávky zo všeobecnej podstaty,
- e) celková suma pohľadávky,
- f) podpis.

29. Podľa § 196 zákona o konkurze a reštrukturalizácii ak tento zákon neustanovuje inak, na začatie konkurzného konania, na konkurzné konanie, na začatie reštrukturalizačného konania, na reštrukturalizačné konanie a konanie o oddlžení sa primerane použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku.

30. Podľa § 25 ods. 3 zákona o e-governmente prílohy k elektronickému podaniu sa pripájajú vždy ako samostatný elektronický dokument, pričom ak príloha existuje len v listinnej podobe a podľa osobitného predpisu sa vyžaduje jej predloženie aspoň v úradne osvedčenej kópii, pripojí sa k elektronickému podaniu ako elektronický dokument, ktorý vznikol zaručenou konverziou (§ 35 ods. 2). Ak ide o prílohy, ktoré existujú v listinnej podobe a nie je ich možné zaručene konvertovať, ak sa ako prílohy prikladajú veci, ktoré nemajú listinnú podobu alebo elektronickú podobu alebo ak osobitný predpis výslovne umožňuje aj pri elektronickej komunikácii predkladať prílohy v listinnej podobe, zasielajú sa osobitne a postupom podľa osobitného predpisu, ktorý predmetné konanie upravuje.

31. Podľa § 28 ods. 1 zákona o e-governmente elektronické podanie, vrátane príloh, má rovnaké právne účinky ako návrh na začatie konania, žaloba, žiadosť, sťažnosť, vyjadrenie, stanovisko, ohlásenie alebo iný dokument, vrátane príloh, ktoré sa podľa osobitného predpisu podávajú alebo doručujú orgánu verejnej moci v listinnej podobe.

32. Podľa § 821 ods. 4 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) ak osobitný predpis neustanovuje inak, prílohy podaní vyhotovené v listinnej podobe možno súdu doručiť v elektronickej podobe tak, že sa prevedú do elektronickej podoby a pripoja sa k elektronickému podaniu, ktoré je autorizované účastníkom konania, stranou v konaní alebo ich zástupcom; autorizácia takto vyhotovených elektronických dokumentov sa nevyžaduje a ustanovenia osobitného predpisu o zaručenej konverzii sa nepoužijú. Súd si môže vyžiadať predloženie týchto príloh v listinnej podobe, ak to považuje za potrebné.

III.

Judikatúrne východiská ústavného súdu

33. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

34. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy).

35. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý

predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02).

36. Účelom čl. 46 ods. 1 ústavy je garantovať každému prístup k súdnej ochrane. Základné právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy umožňuje každému, aby sa stal po splnení predpokladov ustanovených zákonom účastníkom súdneho konania. Ak osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd je jej povinný umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (IV. ÚS 342/2018).

37. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

38. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08). Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov.

39. Uvedené východiská tvorili jeden zo základných rámcov pre posúdenie ústavných sťažností a úlohou ústavného súdu bolo tiež posúdiť, či tieto východiská rešpektoval aj okresný súd pri rozhodovaní o predmetnej veci, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná.

IV.

Právne posúdenie vecí

40. Jadrom oboch ústavných sťažností je sťažovateľkami namietané porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru namietaným rozhodnutím okresného súdu.

41. Ústavný súd preskúmaním napadnutého uznesenia okresného súdu zistil, že vo veci povolenej reštrukturalizácie dlžníka – K'Food Distribution s. r. o. okresný súd v bodoch VI a XIV výroku uznesenia rozhodol, že na podania sťažovateľky 1 a sťažovateľky 2 doručené správcovi sa neprihliada ako na prihlášky.

42. Okresný súd odôvodnil uvedené rozhodnutie v časti týkajúcej sa sťažovateľiek zhodne v bode 16 odôvodnenia tak, že podania sťažovateľiek neobsahujú základné náležitosti prihlášky podľa § 29 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, a to i) neuvedením správneho IČO dlžníka a ii) absenciou podpisu na prihláškach, keďže nie sú podpísané oprávnenou osobou. V prvom prípade okresný súd nesprávne uvedené IČO dlžníka na prihláškach sťažovateľiek vyhodnotil ako chýbajúcu základnú náležitosť prihlášky podľa § 29 ods. 1 písm. b) zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

43. Vo vzťahu k absencii podpisu na prihláškach okresný súd vyslovil, že doručené plnomocenstvá (poverenia) zástupcu veriteľa nie sú realizované prostredníctvom zaručenej konverzie z listinnej podoby do elektronickej formy, pričom v podrobnostiach odkázal na predchádzajúci bod 15. V tomto bode odôvodnenia okresný súd poukázal na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II ÚS 231/2018 z 10. mája 2018, z ktorého citoval *[„fotokópia originálu plnomocenstva nemá rovnaké právne účinky ako originál listinného plnomocenstva, je možné túto skutočnosť aplikovať aj v elektronickej svete, kde obyčajný autorizovaný sken takisto nemá rovnaké právne účinky ako pôvodný elektronickej dokument,*

ktorý je autorizovaný alebo ako elektronický dokument, ktorý vznikol zaručenou konverziou... Preto sa v prípadoch, ak bolo plnomocenstvo udelené v listinnej forme, pre zachovanie právnych účinkov a jeho použiteľnosti na právne úkony vyžaduje zaručená konverzia. Plnomocenstvo zaslané elektronickými prostriedkami so zaručeným elektronickým podpisom splnomocnenca (resp. autorizované len splnomocnencom) preukazuje iba autenticitu splnomocnenca, nie však samotného splnomocniteľa“] a uzavrel, že v tomto prípade priložené dokumenty (plnomocenstvá) nemajú právne účinky.

44. Sťažovateľky považujú celkovo (vo vzťahu k obidvom dôvodom) výklad a aplikáciu dotknutých právnych predpisov okresným súdom za príliš formalistické a negatívny výrok uznesenia v ich prípade za neopodstatnený.

45. Ústavný súd poznamenáva, že reštrukturalizačné konanie ako zložito štruktúrovaný právny proces je v mnohých smeroch odlišný od štandardného individuálneho uplatňovania práv na súde. Ide najmä o väčšie počty účastníkov (veriteľov), hromadné uplatňovanie práv a kolektívne uspokojovanie ich nárokov. To si vyžaduje vo zvýšenej miere formalizovať postupy jeho účastníkov. Osobitne to platí vo fáze prihlasovania pohľadávok. Obsah, spôsob a forma prihlasovania pohľadávok tu zohráva dôležitú úlohu, pretože iba riadnym prihlásením pohľadávky sa veriteľ stáva účastníkom reštrukturalizačného konania.

46. Uvedenej povahe reštrukturalizačného konania zodpovedá aj koncepcia § 29 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Toto ustanovenie v písmene b) určuje identifikačné znaky dlžníka, ktoré je treba vyplniť na predpísanom tlačive, menovite názov, sídlo a IČO dlžníka alebo iný identifikačný údaj dlžníka. Odhliadnuc od doslovného znenia z tohto ustanovenia, je zjavné, že jeho účelom je správne označiť dlžníka ako účastníka konkrétneho reštrukturalizačného konania. Ústavný súd zo súhrnných prihlášok, ktoré mu boli predložené, zistil, že obsahujú správny názov a sídlo dlžníka.

47. Vychádzajúc z účelu § 29 ods. 1 písm. b) zákona o konkurze a reštrukturalizácii možno považovať IČO dlžníka na prihláške pohľadávky za údaj fakultatívny. V týchto súvislostiach ústavný súd už iba nad rámec uvádza, že podľa pokynov k vyplňovaniu

predpísaných tlačív, ktoré sú prílohou k vykonávacej vyhláske Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 665/2005 Z. z. k zákonu o konkurze a reštrukturalizácii zverejnených na webovom sídle tohto ministerstva, „je tento údaj nepovinný, najmä z dôvodu rýchlejšieho spracovania prihlášky je však vhodné ho uviesť“.

48. Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach opakovane judikoval, že všeobecné súdy nemôžu k výkladu a aplikácii právnych predpisov a ich inštitútov pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona (napr. IV. ÚS 71/2013). Obdobne v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 833/2016 ústavný súd uviedol: „*Neprimeraný formalizmus pri posudzovaní procesných úkonov účastníkov konania a prílišný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov, ktoré nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu. Preto, hoci gramatický výklad je legitímnym spôsobom aplikácie práva, je pri jeho použití nevyhnutné dbať práve na to, aby sa nestratil účel právnych inštitútov...*“).

49. Ústavný súd po posúdení odôvodnenia výroku rozhodnutia okresného súdu v časti týkajúcej sa povinnosti sťažovateľiek uviesť vo svojich prihláškach správne IČO dlžníka ako základnej náležitosti prihlášky pohľadávky dospel k záveru, že výklad a aplikácia relevantného právneho predpisu okresným súdom nespĺňa v tomto prípade kritériá ústavnej konformnosti. Je zjavné, že okresný súd neprihliadal na účel ustanovenia § 29 ods. 1 písm. b) zákona o konkurze a reštrukturalizácii a z tohto hľadiska sa zrejme ani nezaoberal otázkou, či údaje o dlžníkovi v prihláškach sťažovateľiek nepostačujú na nezameniteľné určenie jeho identity.

50. V prípade, že by išlo o jediný dôvod, pre ktorý okresný súd rozhodol o neprihliadaní na prihlášky sťažovateľiek, uvedené skutočnosti by potenciálne mohli viesť k vysloveniu porušenia ich v ústavných sťažnostiach označených práv aj vo výroku tohto nálezu ústavného súdu.

51. Sťažovateľky k dôvodu chýbajúcich podpisov na ich prihláškach okrem poukazovania na prílišný formalizmus okresného súdu navyše tvrdia, že prílohy elektronického podania majú rovnaké právne účinky ako podanie samotné (§ 28 ods. 1 zákona e-governmente) a zaručená konverzia prílohy je potrebná iba v prípade, ak osobitný predpis vyžaduje jej predloženie aspoň v úradne osvedčenej kópii (§ 25 ods. 3 zákona e-governmente).

52. Ústavný súd z fotokópií súhrnných prihlášok nezabezpečených pohľadávok oboch sťažovateľiek predložených správcom v predmetnom reštrukturalizačnom konaní zistil, že v prihláške sťažovateľky 1 v časti „*Ďalšie dôležité skutočnosti*“ je zoznam príloh k prihláške zahrňujúcich plnomocenstvo a ďalšie dokumenty (faktúry, objednávky, dodacie listy). Obdobne v prihláške sťažovateľky 2 sú ako prílohy uvedené plnomocenstvo a faktúry. Na prihláškach oboch sťažovateľiek sú kolónky č. 50 s nadpisom „*Podpis veriteľa*“ ponechané prázdne.

53. Ústavný súd pripúšťa, že obsah ústavných sťažností v spojení s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (chýbajúce náležitosti) vytvára zdanie, že v tejto veci ide iba o „formality“ (v pejoratívnom zmysle slova). Tento obraz o predmetnej veci nepriamo podporil aj okresný súd, keď jeho predseda vo svojom vyjadrení iba odkázal na stanovisko zákonného sudcu predložené ústavnému súdu vo veciach sp. zn. IV. ÚS 141/2019 a sp. zn. IV. ÚS 25/2020. V nich sa rozhodovalo o ústavných sťažnostiach iných veriteľov dotknutých napadnutým rozhodnutím a ústavný súd v nálezoch vyslovil porušenie ich práv pre nadmerný formalizmus (okresný súd veriteľom vytkol použitie nesprávneho tlačiva). V aktuálne preskúmvanej veci však podľa názoru ústavného súdu zohráva podstatnú úlohu posúdenie chýbajúceho podpisu na prihláškach sťažovateľiek, teda nielen formálnych, ale i obsahových náležitostí podaní prihlášok.

54. Ústavný súd konštatuje, že splnomocnenie je jednostranný právny úkon zastúpenej strany (§ 31 ods. 1 Občianskeho zákonníka), ktorým sa súdu (alebo inej tretej osobe) preukazuje existencia vzťahu zastúpenia a jeho rozsah, čo je notorieta. Bez predloženia riadneho splnomocnenia nekoná súd so stranou ako so zastúpeným subjektom a neprihliada ani na úkony zástupcu urobené v mene zastúpeného [pozri napr.

rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 100/2019, 3 Cdo 249/2018].

55. Zákon explicitne vyžaduje, aby bolo splnomocnenie udelené písomne, a to buď v listinnej alebo elektronickej podobe (§ 92 ods. 1 a § 125 ods. 1 CSP). Vzhľadom na význam a procesné účinky zastúpenia je táto formálna požiadavka opodstatnená. Ďalšou zákonnou náležitosťou je vlastnoručný popis splnomocniteľa na plnomocenstve v listinnej podobe (§ 40 ods. 3 Občianskeho zákonníka) alebo zaručený elektronickej podpis v prípade splnomocnenia v elektronickej podobe (§ 40 ods. 4 Občianskeho zákonníka).

56. Sťažovateľky, odvolávajúc sa na relevantnú právnu úpravu (pozri bod 6), prezentujú ako jeden zo svojich hlavných argumentov, že žiadna zo zákonných noriem vzťahujúcich sa na ich vec nevyžaduje osobitnú alebo ďalšiu autorizáciu plnomocenstva, a to aj/najmä vtedy, ak tvorí jednu z príloh k prihláške pohľadávok podpísanej zaručeným elektronickej podpisom.

57. Ústavný súd sa s uvedeným tvrdením sťažovateľiek nestotožňuje. Skutočnosť, že zákon o konkurze a reštrukturalizácii ani zákon o e-governmente osobitne a výslovne neupravujú spôsob preukazovania zastúpenia účastníka konania, vyplýva z faktu, že ich predmet právnej úpravy je špecifický (riešenie úpadku a reštrukturalizáciu, resp. technické pravidlá elektronickej komunikácie). V danej veci je však nevyhnutné aplikovať všeobecne platnú právnu úpravu právnych úkonov týkajúcich sa zastúpenia (§ 31 ods. 1 a 4 a § 40 ods. 3 a 4 Občianskeho zákonníka) vrátane predkladania plnomocenstva súdu (§ 92 ods. 1 a § 125 ods. 1 CSP). Inými slovami, plnomocenstvo ako súčasť podania na súd má diametrálne iný význam než prílohy súvisiace už s vecou samou (faktúry, dodacie listy a pod.), pretože plnomocenstvom sa preukazuje súdu samotná skutočnosť, že za účastníka/stranu konania bude konať zástupca, teda ide o posúdenie procesných podmienok súdneho konania. To platí všeobecne, ale aj v posudzovanej veci.

58. Plnomocenstvá v predmetnej veci boli vyhotovené v listinnej podobe a okresnému súdu boli predložené ich kópie (skeny) v elektronickej podobe bez zaručenej konverzie a bez zaručeného elektronickej podpisu sťažovateľiek ako splnomocniteľov.

Na tom nič nemení fakt, že podania prihlášok boli ako celok autorizované zaručeným elektronickým podpisom advokáta vystupujúceho v polohe právneho zástupcu sťažovateľiek.

59. Okresný súd po zistení uvedených skutočností v súlade s § 29 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii uznesením rozhodol, že na podania sťažovateľiek sa neprihliada ako na prihlášky. Toto rozhodnutie stručne odôvodnil aj tým, že podania sťažovateľiek nie sú podpísané oprávnenými osobami, a teda podaniam chýbajú základné náležitosti. Okresný súd v podrobnostiach odkázal na časť odôvodnenia rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II ÚS 231/2018 z 10. mája 2018 (bod 43) a prostredníctvom tohto textu uzavrel, že predložené elektronické kópie plnomocenstva bez zaručenej konverzie, resp. autorizované iba splnomocnencom, nie splnomocniteľom, nemajú príslušné právne účinky.

60. Ústavný súd, vychádzajúc zo svojej rozhodovacej činnosti, už zaznamenal, že otázka zaručenej konverzie splnomocnenia na zastupovanie v súdnom konaní sa stáva v intenciách povinného elektronického doručovania do schránok súdov v praxi čoraz aktuálnejšou. Vo svojich rozhodnutiach sa opakovane vyjadril k otázke autenticity plnomocenstva pri elektronickej komunikácii. V uznesení sp. zn. III. ÚS 271/2018 uviedol: *„Na elektronickú podobu splnomocnenia treba aplikovať ustanovenia zákona e-Governmente, pričom oprávnenie konať v mene sporovej strany (účastníka konania) sa preukazuje buď splnomocnením ako elektronickým dokumentom autorizovaným splnomocniteľom v zmysle § 23 zákona o e-Governmente, alebo, ak splnomocniteľ nemôže tento dokument autorizovať, vykonaním zaručenej konverzie pôvodného listinného splnomocnenia v zmysle § 35 ods. 2 zákona o e-Governmente. Autorizácia splnomocniteľom preukazuje autenticitu splnomocniteľa ako osoby, ktorá splnomocnenie udelila. Autorizácia splnomocnenia advokátom ako splnomocnencom nie je postačujúca, pretože preukazuje len autenticitu splnomocnenca, a teda skutočnosť, že advokát plnú moc prijal.“* (mutatis mutandis I. ÚS 353/2018, III. ÚS 422/2018, IV. ÚS 342/2018, I. ÚS 180/2019). K vecne zhodným záverom dospel aj najvyšší súd, napr. v rozhodnutiach sp. zn. 1 Cdo 100/2019, 3 Cdo 249/2018.

61. Ústavný súd v záujme komplexnosti a presvedčivosti tohto nálezu posúdil aj postup okresného súdu pri rozhodovaní v namietanej veci. Okresný súd chýbajúci podpis na prihláškach sťažovateľiek odvodil z nedoručenia plnomocenstiev v náležitej podobe a priloženým dokumentom nepriznal právne účinky. Z kontextu predchádzajúcich bodov vyplýva, že z procesnoprávneho hľadiska ide o (odstrániteľný) nedostatok procesnej podmienky v konaní a súd by mal urobiť vhodné opatrenie na jeho odstránenie podľa § 161 ods. 3 CSP. Podľa názoru ústavného súdu v okolnostiach prípadu, keďže nedostatky vykazovali neautorizované elektronické podania, okresný súd nebol povinný takúto výzvu podľa § 125 ods. 2 CSP iniciovať.

62. Ústavný súd na základe uvedených skutočností v posudzovanej veci konštatuje, že pokiaľ okresný súd napadnutým uznesením rozhodol o neprihliadaní na podania sťažovateľiek ako na prihlášky pohľadávok z dôvodu, že podania realizoval ich právny zástupca bez toho, aby bolo súdu preukázané jeho oprávnenie konať v ich mene, a teda podania neobsahovali jednu zo základných náležitostí – podpis, napadnuté rozhodnutie okresného súdu nijako nevybočuje z rámca relevantných právnych predpisov, ktoré v tejto veci aplikoval.

63. Zároveň ústavný súd nezistil medzi výkladom a aplikáciou zákona o konkurze a reštrukturalizácii a zákona o e-governmente v napadnutom rozhodnutí uskutočnenými okresným súdom a základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľky namietajú, žiadnu príčinnú súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd mal vyhovieť ústavným sťažnostiam sťažovateľiek.

64. Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd ústavným sťažnostiam sťažovateľiek nevyhovel. Vzhľadom na to už neprichádzalo do úvahy rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľiek uplatnených v petite ich sťažností (zrušenie časti uznesenia okresného súdu, vrátenie veci na ďalšie konanie, priznanie finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania).

65. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2021

Robert Šorl
predseda senátu